

The Project Gutenberg eBook of Jeftan tytär: Yksinäytöksinen runoelma, by Johannes Linnankoski

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Jeftan tytär: Yksinäytöksinen runoelma

Author: Johannes Linnankoski

Release date: November 30, 2013 [EBook #44313]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK JEFTAN TYTÄR: YKSINÄYTÖKSINEN RUNOELMA

Produced by Tapio Riikonen

JEFTAN TYTÄR

Yksinäytöksinen runoelma

Kirj.

JOHANNES LINNANKOSKI

WSOY, Porvoo, 1911.

HENKILÖT:

JEFTA HAGAR, HÄNEN TYTTÄRENSÄ HILKIA, HAGARIN ENO SARA, HÄNEN TÄTINSÄ ELIESER, HAGARIN RAKASTETTU KAKSI VAIMOA KAKSI MIZPAN MIESTÄ VIISI GILEADIN TYTTÖÄ

Pieni laaksonpohjukka Gileadin vuoristossa. Taka-alalla vähittäin kohoavia vuoria, sivuilla metsää, metsän reunassa vasemmalla Jeftan maja tuuheitten leipä- ja viikunapuitten suojassa. Laaksoon laskeutuu kaksi polkua. Oikealta tuleva käy pienen kummun yli, jonka laella kasvaa rehevä tamariski. Metsän reunassa oikealla pieni lehtimaja puiden siimeksessä.

Molemmin puolin Jeftan majan ovea on pystytetty lehtimeijut, oven päällyys lehvillä somistettu. Iltapäivän aurinko paistaa heleästi vasemmalta.

SARA TÄTI (tulee kiireisesti vasemmalta, toisessa kädessä vakkanen viikunoita, toisessa hunajakakku-
vakka, pysähtyy majan oven eteen). Hagar! Hagar tyttöseni!

HAGAR (sisältä). Heti paikalla, täti! (Avaa oven, lyö lapsellisen iloisesti kätensä yhteen.) Ihania!
Ihania! (Ottaa toisen vakkasen.) Kuinka ihania, täti!

(Menevät majaan.)

ENO HILKIA (tulee majan takaa metsiköstä, katsastaa meijuja ja lehviä oven luona, myhäilee tyytyväisenä. Siirtää erään istuimen kivipöydän ääreen viikunapuun alle, yhä myhäillen). Kukapa olisi uskonut... Kukapa olisi uskonut tämän kunnian päivän Jeftalle koittavan... Niin rävähti kuin aurinko pimeään pilven alta! (Asettelee uudelleen istuinta.) Mutta kas! Kun mies on sankariksi syntynyt, niin on, ja hänen päivänsä kerran tulee, pulpahtaa kuin vesi kallion rinnasta —

(Sara ja Hagar tulevat majasta.)

HAGAR. Kaksi! Vielä kaksi, rakas täti! Pian ne sinun kämmenilläsi syntyy.

SARA. Voi voi sinua, lapsukaiseni! Niinkuin en minä tietäisi mikä kuuluu tavalliseen, mikä juhla-
ateriaan.

HAGAR. Mutta tämän ainoan kerran — täti kulta — rakas täti!

SARA. Niin niin — kulta — ja rakas, ja — — vasta tänään minä ymmärrän että sinä olet itsepintainenkin, tyttöseni! (Huomaa Hilikian.) Kas, Hilkia! — Katsoppas nyt sinäkin, Hilkia eno, tätä sisarvainajamme tytärtä, tätä Jeftan tyttöstä! Kymmenen, sano kymmenen herkkua olen minä jo valmistanut, ja kuuletko kummaa: hän kättää vielä kahta lisää!

HILKIA. Että oikeinko kymmenen! — No onpas, no onpas —

HAGAR. Mutta rakas eno, sanotko sinäkin että »onpas»?

SARA. Niin niin, siinä nyt kuulit mikä on »onpas» ja mikä sen yli!

HAGAR (lapsellisen närkästyneesti). »Onpas»! Kerran viidessäkymmenessä vuodessa ilmestyy Israelissa sankari. Kerran viidessäkymmenessä vuodessa astuu sankari voiton seppel otsallaan majansa kynnyksen yli, ja silloinkin lasketaan sormin mitä hänen eteensä kannetaan ja sanotaan: onpas!

SARA (nauraen). Kas, kas! — Vai kerran viidessäkymmenessä! Sanoppas tyttöseni, montako on siitä, kun Jair löi amalekilaiset?

HAGAR. Ainakin viisikymmentä — en minä ollut silloin syntynytkään!

SARA. Sepä! Ei edes syntynyt. — Kuuleppas nyt Hilkia, mitä haastelee tämä Jeftan tyttönen, jolla on tuskin kuusitoista ajastaikaa hartioillansa, mutta joka kuitenkin luulee kantavansa kaikki Israelin sankarit sormenpäällänsä! — Kaksikymmentäkaksi vuotta on siitä kun Jair palasi voittoretkeltänsä, täsmälleen kaksikymmentäkaksi rypältenkorjuun aikana. — Eikö niin, Hilkia?

HILKIA. Niillä main, niillä main...

SARA. Ja sattuupa niin somasti tyttöseni, että minä, sinun tätisi, olen omin käsin kantanut tuloherkut Jairin eteen.

HAGAR. Sinä?!

SARA. Minä juuri. Minäkin olen joskus ollut nuori, vaikka nyt en muka enää tiedä onko kymmenen vai kaksitoista kylliksi!

HAGAR. Mutta silloin niitä oli ainakin viisitoista!

SARA. Joko taas? — Seitsemän herkkua, ei kaltiaista enemmän!

HAGAR (ilostuen). Onko se aivan varmaa?

SARA. Aivan. Seitsemän on pyhä luku Israelissa, ja Jairin emäntä kyllä tiesi mitä teki.

HAGAR. Mutta kaksitoista on myöskin pyhä luku!

HILKIA (naurahtaa ääneen).

SARA. Katsoppas nyt, Hilkia, tätä viisastelijaa! — Niinkuin en minä tietäisi Israelin lukuja. Ja niinkuin en minä tietäisi mikä kuuluu meille, mikä muille. Ajatteles nyt, itsepintaiseni, mitä sanoisivat Mizpan naiset tuolla vuorten takana, huomenna kun koko kaupunki kutsuu isäsi kunniajuhlaan. Tuskin kaksitoista herkkua voivat he saada kokoon tähän vuodenaikaan. Mutta nyt tulee Jeftan tyttönen ja sanoa tokasee: meilläpä oli kotona jo kolmetoista! — Sitä sopii kuulla!

HILKIA (nauraa ääneen).

HAGAR (hämillään). Mutta ainakin yhden minä vielä tahtoisin. Se on vasta yksitoista.

SARA. Ja mitähän se olisi?

HAGAR (lapsellisen innokkaasti). Hunajaa! Ainoastaan pikku, pikku kuppinen kimalaisen hunajaa.

SARA. Meillä on hunajakakkuja!

HAGAR. Niin kakkuja. Mutta sulaa, kirkasta hunajaa sankarin kielen kirvotukseksi!

SARA. Kuuleppas nyt taas! (Nauraen.) Sulaa, kirkasta hunajaa! Missä olet sinä Hilkia kuullut, että juuri hunaja olisi sankarin herkkua? Sanoppas minulle se ihme!

HILKIA (kaksimielisesti hymyillen). No no, Sara sisko! Saattaisipa ... saattaisipa hyvinkin hunaja miestä virkistää, astuttuansa pitkän helteisen päivän ...

HAGAR (rientää riemastuen Hilkiälle syliksi). Nyt sinä, eno, sanoit totuuden!

SARA. Vai totuuden ... vai niinpäin... No hyvä! Niinpä saat, Hilkia, myös kantaa tämän totuuden hartioillasi. — Hilkia! Hanki paikalla meille kuppinen sulaa, kirkasta hunajaa — niin käskee Jeftan tytär!

HILKIA (torjuen). No no, Sara!

SARA. Tässä on kuppi! Sulaa — kirkasta hunajaa — heti!

HILKIA. Äläs nyt, Sara... Se taitaa olla vähän vaikeata näin äkkiä...

HAGAR. Mennään yhdessä etsimään, eno! Kyllä me löydämme.

HILKIA. Enpä satu minä, tyttöseni, tänä hetkenä tietämään yhtään kimalaisen pesää...

SARA. Siinä se! Sulaa, kirkasta hunajaa — kaksitoista herkkua — eikä kumpainkaan tiedä mistä herkut olisi otettava. Mutta olkoon menneeksi Jeftan tähden ja tämän Israelin ilopäivän tähden —

HAGAR (syleillen). Rakas, rakas täti — paras täti koko Gileadissa — koko Israelissa —

SARA. Nono, annahan olla! — Mene, Hilkia, tuota polkua, ja siinä missä tie kääntyy oikealle Mizpaan, siinä poikkea sinä vasemmalle, ja sinä olet löytävä mitä etsit. Kupin panen tähän pöydälle. Tuo kennot tänne ja pusertele.

HILKIA (käsiään hykerrellen). Olipas tämä laatusasti, Sara! — Kas, Hagar, kuinka hyvin meidän kävi...

SARA. Ala joutua! Minä hetkenä tahansa voi Jeftan kypärä välkähtää vuoren huipulla. — Voi että minun piti taas hukkaaman puoli tiimaa tuon siunatun tytön ja hänen hunajansa tähden...

(Rientää majaa kohti.)

HAGAR. Mutta minä autan, minähän autan, täti!

SARA. Ei! Saat nyt levähtää sinä tyttöseni, sillä oletpa totisesti tänään juossut. Pidä vain silmällä vuoripolkua tuolla, ja riennä sitten ilmottamaan.

(Katoaa majaan.)

HAGAR. Kuin aamutähti olen minä vartioitseva polkua! (Rientää kummulle, seisahtuu tamariskin alle ja katselee kauas itäisille vuorille.) Sieltä hän on tuleva, minun tuima uljas isäni! Nyt vasta ymmärrän miksi et sinä ole ollut yhdenkään muun miehen kaltainen — sinä sankari, voittaja, Israelin tuomari. Ja

minä olen sinun tyttäresi!! (Äänettömyys.) Niin, tuolta hän on tuleva vuorenrinnettä, ja aurinko välkkyi hänen kypärässänsä, ja miekka heilahtelee hänen kupeellansa!... Ja sieltä on tuleva myöskin hän... Varmaan hän tulee, sillä niin lupasi hän... Ja hän astuu isäni rinnalla ... ja aurinko leikitsee hänen kiharoillansa ... ja hän rientää ... eikä kukaan tiedä miksi. — Ah kuinka minun poskiani kuumottaa! (Lähtee herkkänä, hymy kasvoilla, kummulta alas — rientää eteenpäin — pysähtyy — poikkeaa äkkiä lähteelle kummun juureen — nojautuu kädellään kallioon ja katselee hymyillen kuvastansa lähteessä — punehtuu ja lähtee kiireesti oikealle lehtimajaa kohti. — Käy majaan — istuu ruohopenkille — tarttuu hyväillen alasriippuviin oksiin.) Ah te tamariskit, leipäpuut ja viikunapuut ... sanokaa mikä minun on ... kuiskatkaa se hiljaa minun korvaani! — Elieser! Mikä ihmeellinen nimi... — Elieser ... kuin laulua! — Elieser ... kuin soittoa! — Elieser! Elieser! Elieser!... (Äänettömyys.) Tänään, ah tänään hän on puhuva minun isäni kanssa ... tänään on hän ottava minua kädestä ... tänään minä saan... Ah suloista ... ah pelottavaa — —

HILKIA (on tullut kimalaispesä kädessä majan luo ja myhäillen kuunnellut Hagarin puheen loppua. Rykäsee hiljaa). Hm... Kenenkä kanssa sinä siellä puhelet, tyttöseni?

HAGAR (karkaa punehtuneena ylös). Mitä?! Oletko sinä kuunnellut, eno...?

HILKIA. Kuunnellut...? Äläpäs nyt, tyttöseni! Täältä tulini minä, enosi, kimalaispesä kädessäni ja kuulin kuin vienon tuulenhyminän lehtimajassa. Mutta samassa havaitsin minä Jeftan tyttösen hiukset lehtien lomitse —

HAGAR (rauhottuen). Niinkö...? — Totta, eno, minä vähän puhelin itsekseni... Mutta onko se niin ihmeellistä tänä ihmeellisenä päivänä...

HILKIA. Vai ihmeellistä! Sehän se vasta ihme olisi, *ellet* puhelisi, koska minäkin, vanha enosi, huomasin yhtäkkiä itseni puhelemassa kimalaisten kanssa tuolla pesällä. — Mutta tuleppas, tuleppas tyttöseni näkemään minkä löydön minä löysin!

HAGAR (rientää ruohikon poikki majalle, taputtaa ilosta käsiään). Katsohan! No nyt minä tiedän, mitä isä on —

HILKIA. Tiedän minäkin, ja tiesin minä sen heti... (Alkaa pusertaa hunajaa astiaan.) Mitäs me Sara tädistä... Tai aivan samaahan se Sarakin ... vaikka se vaan... No katsohan, katsohan tätä saalistamme!

HAGAR. Katso, katso! Totisesti! — Ja tämä oli *minun* keksintöni, eno!

HILKIA. Tietysti, tietysti. — Hagar! Tämä kirkas kuppinen on oleva isäsi ihastus tänä iltana.

HAGAR. Oi, eno, tätä ihmeellistä päivää! Minun mieleni läikkyy ja leijailee niin, etten osaa sanoa...

HILKIA. Älä puhukaan. Joka miehen mielihän tässä läikkyy ja leijailee. — Niin, tyttöseni, eipä ole tainnut tämä siunattu laakso ennen tällaista riemun päivää nähdä.

HAGAR. Tokko mikään laakso *näin* suurta ilopäivää!

HILKIA. Tuskin vain, tuskin vain. — Mutta juuri siitä syystä kaiveleekin eräs asia tänä hetkenä vanhan enosi mieltä...

HAGAR. Tänä Israelin ilopäivänä...?

HILKIA. Tänä Israelin ja Jeftan huoneen ilopäivänä. — Jeftan ilopöydän äärestä puuttuu yksi, jonka sija olisi siellä ennen muita oleva.

HAGAR. Ah!

HILKIA (liikutettuna). Niin, tyttöseni...

HAGAR. Oi äiti, miksi piti sinun niin aikaisin lähteä meidän luotamme! Kuin suloinen unelma väikkyi nyt vain kuvasi mielessäni, ja kuin lämpimän lieden muistan sylisi, jossa lapsena lepäsin...

HILKIA (Hagarin hiuksia silitellen). Niin, tyttöseni, hän puuttuu, joka lujimmasti tämän ilopäivän valkenemiseen uskoi. Muistanpa, kun isäsi ahnaat veljet tekivät Jeftan perinnöttömäksi ja ajoivat hänet tästä rauhan laaksosta sentähden, ettei hän ollut laillisesta emännästä, vaikka tosin rakkaimmasta, muistanpa mitä silloin sanoi äitisi, Jeftan nuori morsian —

HAGAR (innostuen). Mitä...? Mitä sanoi minun äitini?

HILKIA. Lähtekäämme! sanoi hän, Kaanaa on avara! Sinun päiväsi on kerran tuleva, Jefta, ja

hopeanastaisella aasilla ovat he sinua takaisin hakevat!

HAGAR. Niinkö?

HILKIA. Niin hän sanoi, ja sitä uskoa hän yhä lietsoi vieraalla maalla, vaikka omaa sydäntänsä kalvoi hivuttava suru.

HAGAR. Oi että minun armaan äitini piti näin murheellisesti käydä!

HILKIA (pyyhkäsee silmänurkkaansa). Niin piti, niin piti. Siksipä minunkin iloni on tänäpäpä haikeudella sekotettu, ja siksi kuohui isäsi mieli kuin myrskyävä meri, kun Israelin vanhimmat sodan syttyessä vihdoinkin seisoivat hänen edessään Tobissa ja rukoilivat häntä palaamaan.

HAGAR. Ah, minä muistan sen pelottavan ja juhlallisen hetken! Kun Gileadin miehet seisoivat viikunapuun alla, ja minun isäni rinta nousi ja laski, eikä kukaan uskaltanut henkeänsä vetää, kunnes isäni viimein lausui: minä palaan, Israelin tähden! — Uljas ja peljättävä oli minun isäni sinä hetkenä!

HILKIA. Minä näin sen, tyttöseni, ja pelkäänpä ettei isäsi sydän ole vielä kukaan kokonaan sula. Sillä raskas on kahdeksantoista ajastajan elo vieraalla maalla ja vielä raskaampi kalleimpansa kadottaminen, sillä sinun isäsi rakasti suuresti äitiäsi.

HAGAR. Minä tiedän sen, eno! Minä tiedän että minun äitini on täytynyt olla suuresti, suuresti rakastettava... (Hämällään.) Eno — sanotko minulle, eno — mitä ajattelet — tuleeko minusta äitini kaltainen...?

HILKIA (hymyillen). Kas! No älähän! Miksi juuri tänään haluat sitä tietää?

HAGAR (punehtuen). Miksi...? — Että ilostuisi minun isäni sydän, tiedän mä...

HILKIA. Nono ... älähän nyt, Hagar! — (Käy hänen luokseen ja silittelee hänen päätään.) Tulee, tulee! Kuin äitisi kuva olet, tyttöseni. Samat kasvot ... sama katsanto ... sama äänen helinäkin...

HAGAR. Oi kuinka iloinen, kuinka sanomattoman iloinen olen, rakkahin eno! — Mitä...? Kuuletko...?

HILKIA (vasemmaisten vuorten välistä kuuluu laulua ja harpun säveliä). Israelin ilolaulua, Hagar! Jeftan sankariteon kunniasäveliä!

HAGAR. Ihanaa! — Ihmeellistä! — (Juoksee majan ovelle ja huutaa sisään.) Täti, täti! Tule — kuule — katso!

SARA (tulee ulos). No? Mitäs täällä nyt? (Kuuntelee.) Ah! Nyt se siis alkaa... (Liikutettuna.) Että minun piti tämä näkemäni ... nämä ilosävelet kuulemani...

VUORTEN VÄLISTÄ.

Soikaa, soikaa Gileadin vuoret!
Jeftan kunniata soikaa,
Israelin ilovirttä soikaa!
Minun sieluni väkeviä tallaa!

(Vuorten välistä tulee näkyviin viisi juhlapukuista neitoa, seppeleet päässä.)

HAGAR. He tulevat, he tulevat — minun tuttavani tytöt!

(Lähtee juosten vastaan.)

SARA. Ei niin, tyttöseni, ei sitä niin juosta! Saatpa painaa visusti mieleesi, että tästä päivästä lähtien olet Israelin sankarin tytär etkä mikään hyppelehtivä karitsa...

HILKIA. Nono, Sara! Onhan tämä toki ilopäivä!

VUORELTA.

Soikaa, soikaa Gileadin vuoret!
Ammonin ratsut on lyöty,
Ammonin vaunut on syösty!
Niinkuin aurinko Israel nousee!

HILKIA. Suloinen on tämä Israelin ilolaulu, suloinen ja sydäntä paisuttava kuin muinen Jairin päivinä!

SARA. Mahtavampi kuin koskaan Jairin päivinä, veliseni. Minä kyllä muistan sen päivän, niinkuin se olisi tuossa kämmenelläni — —

ENSIM. TYTTÖ. Ole tervehditty Jeftan maja, sinä Israelin ilon kehto.

TOINEN TYTTÖ. Ole tervehditty, Sara täti!

(Kumartavat.)

SARA. Israelin rauha, lapsukaiseni!

KOLMAS TYTTÖ. Ole tervehditty, Hilkea eno!

(Kumartavat.)

HILKIA. Israelin rauha, Israelin ilo, ystäväiseni!

NELJÄS TYTTÖ. Ole tervehditty, sankarin tytär, Israelin silmäterä.

(Kumartavat juhlallisesti.)

HAGAR (joka on ojentanut riemuiten kätensä). Mitä?!

SARA. Kas siinä, Hagar! Mitä minä äsken sanoin...

HAGAR. Miksi tätä pilaa...?

ENSIM. TYTTÖ. Pilaa...?

TOINEN TYTTÖ. Olethan nyt sankarin tytär!

KOLMAS TYTTÖ. Israelin tuomarin tytär!

HAGAR (itkunväreilevänä). Miksi tätä, minun ystäväni ja kumppanini?
Miksi tahdotte minun ilopäiväni —

SARA. No syleilkää, syleilkää häntä, lapsukaiseni! Ei ole hän vielä tottunut... Syleilkää Jeftan pieni tyttönen iloiseksi jälleen!

TYTÖT. Voi voi!

(Ympäröivät hänet, syleilevät ja puhuvat yhtäaikaa.)

ENSIM. TYTTÖ. Hagar!

TOINEN TYTTÖ. Rakas Hagar!

HAGAR. Ah Rakel! — Oi Milka! — Kuinka hyviä te olette! — Mikä ihana päivä!

KOLMAS TYTTÖ. Mikä ilopäivä!

NELJÄS TYTTÖ. Mikä onnen päivä sinulle, Hagar!

VIIDES TYTTÖ. Voi voi, kuka tätä olisi uskonut!

ENSIM. TYTTÖ. Kuinka sinä osaat olla, Hagar?

HILKIA (käsiään hykerrelleen). Kas niin, kas niin... Katsos nyt, Sara, tätä sydämellistä iloa!

ENSIM. TYTTÖ. Niin, Sara täti, me olemme tulleet tuomaan Hesbonin kylän terveiset ja ottamaan teidän iloonne osaa.

SARA (taputtaa häntä olkapäälle). Kuinka kauniisti, lapsukaiseni! Vähän onkin Jeftan majassa ilon pitäjiä.

KOLMAS TYTTÖ. Meitä lähetettiin ainoastaan viisi tyttöä. Kaikki muut viettävät kylässä juhlaa. Jo tänään alotetaan, ja sitten huomenna —

TOINEN TYTTÖ. — menemme kaikki Mizpaan, siihen suureen ilo- ja kunniajuhlaan!

NELJÄS TYTTÖ. Suuret ja pienet!

VIIDES TYTTÖ. Ei jää elävää sielua kotiin, täti!

SARA. Kylläpä, kylläpä...

HAGAR. Voi! Minun ajatukseni menevät ilosta sekaisin!

SARA. Mutta nyt, tyttökullat, ei ole aikaa verkkaila! Milloin tahansa voi Ammonin sankari saapua.

HAGAR. Ah tytöt! Tulkaa, tulkaa, tytöt!

(Vie heidät erään viikunapuun alle, josta vetää esiin kaksi peitettyä vasua.)

Katsokaa!

KOLMAS TYTTÖ. Kukkia!

ENSIM. TYTTÖ Mikä paljous!

SARA. Katso! Ja tämän kaiken hän on puuhannut minulta salassa.

HILKIA. Kas kas!

TOINEN TYTTÖ. Mutta mitä teemme näistä, Hagar?

HAGAR (innokkaasti selitellen). Katsokaa, näin olen minä ajatellut. Tämän polun, aina kummulta majan eteen, minä sirotan ... me sirotamme kukkasin, sankarin astua, voittajan astua kukkaista polkua...

NELJÄS TYTTÖ. Mikä ihana ajatus!

TOINEN TYTTÖ (taputtaa käsiään). Kaunista, kaunista!

SARA. Tämä sopii! Vallan mainiosti sopii, tyttöseni.

HAGAR. Eikä kukaan saa sitä jalallansa astua, paitsi voittaja!

TYTÖT. Ei ei! Ei kukaan muu!

NELJÄS TYTTÖ. Mutta miksi katselemme! Käykäämme toimeen...

HAGAR. Ei vielä, ei vielä! Katsokaa, aurinko paahtaa ja minun kukkaseni kuihtuvat. Sitten vasta äkkiä sirotamme.

SARA. Hyvin ajateltu, vallan mainiosti!

TOINEN TYTTÖ. Mutta miten otamme sankarin vastaan?

ENSIM. TYTTÖ. Me tietysti laulamme!

KOLMAS TYTTÖ. Ja soitamme!

TOINEN TYTTÖ. Minä tiedän, minä tiedän! Me odotamme majan edessä; siitä käymme laulaen ja soittaen kummulle vastaan.

VIIDES TYTTÖ. Ah!

NELJÄS TYTTÖ. Kaunista, kaunista!

HAGAR (hämillään). Kuulkaa, minun rakkaani tytöt, mitä minä olen ajatellut ... jos te siihen suostuisitte... Että minä yksin kävisin kummulle minun isääni vastaan...

SARA. Totta, lapsukaiseni — tämä on hyvin, Jeftankin mielestä. (Tyttöille.) Kun muistamme että hän on isänsä ainoa lapsi ja hänelle ylen rakas.

ENSIM. TYTTÖ. Se on tosi!

VIIDES TYTTÖ. Ja se on vielä kauniimpaakin kuin jos kaikki kävisimme!

HAGAR. Ah, kuinka te olette hyviä! — Ja te soitatte ja laulatte...

ENSIM. TYTTÖ (innokkaasti). Mutta kun sankari saapuu majan luo, niin minäpä tahdon hänen jalkansa pestä!

NELJÄS TYTTÖ. Minä hänen kätensä!

TOINEN TYTTÖ. Minä hänen hiuksensa voitelen!

SARA. Että aivanko te hiuksetkin...?

KAIKKI. Tietysti! Tietysti!

KOLMAS TYTTÖ. Ja minä, minä hänen partansa voitelen, ennenkuin käy sankari sisään!

ENSIM. TYTTÖ. Entä Hagar...?

TOISET (hämmästyneinä). Ah — Hagar!

NELJÄS TYTTÖ. Kuulkaa! Se ilo on Hagarille tuleva...

HAGAR. Jos te siihen suostuisitte...?

USEAT. Tietysti, tietysti!

KOLMAS TYTTÖ. Mutta mitä minä teen?

570 Johannes Linnankoski

VIIDES TYTTÖ. Ja minä?

SARA. Mutta rakkaat tyttöset, ensin toki täytyy sandaalit riisua, ennenkuin jalkoja pestään!

TYTÖT (helähtävät nauramaan).

KOLMAS TYTTÖ. Minä, minä sandaalit!

VIIDES TYTTÖ. Entä minä?

KOLMAS TYTTÖ. Mutta sinähän soitat, sinä soitat, Abitseba!

HILKIA. Niin, Abitseba, me soitamme, me kaksi.

TYTÖT (riemuiten). Kas! Nyt on kaikilla!

SARA. Ja minä, tyttöseni, jolla on osani tuolla sisällä, minä vain katselen ja iloitsen Jeftan puolesta, ja Gileadin tytärten puolesta, että he ovat niin palvelevaiset.

ENSIM. TYTTÖ (Rientävät hälisten majan luo).

KOLMAS TYTTÖ. Mistä saamme astiat?

TOINEN TYTTÖ. Sara täti, Sara täti!

NELJÄS TYTTÖ. Kaksi astiaa, Sara täti!

SARA (nauraen). Tulkaa, tulkaa!

TOINEN TYTTÖ. Missä ruukku — minä käyn lähteelle!

NELJÄS TYTTÖ. Ja minä!

VIIDES TYTTÖ. Minä!

HAGAR. Minun ystäväni, tytöt! Sallikaa minun noutaa toisella ruukulla — vähän vettä minun isäni jalkojen vilvotukseksi.

TYTÖT. Se on totta! Tietysti, tietysti!

(Tuovat majasta astioita ja asettelevat ruohopenkin ääreen majan seinustalle. Hagar ja Abitseba lähtevät vesiruukut olalla lähteelle.)

SARA (ovesta). Ja te muut! Tulkaa nyt minua auttamaan!

TYTÖT. Kyllä, kyllä! — Juosten riennämme!

(Menevät sisään.)

HILKIA (yksikseen). Ihania, ihania ovat Israelin tyttäret! Ihana on nuoruus ... aina ihana ... aina ihana...

(Menee puutarhaan.)

ABITSEBA (lähteen luona). Ei, Hagar! Minä ammennan...

HAGAR. Kuinka sinä olet hyvä, Abitseba ... kuinka hyviä te kaikki minulle olette!

ABITSEBA. No, älähän! — Onpa tämä kirkas lähde, Hagar.

HAGAR. Tänäpäpä se on entistä kirkkaampi!

ABITSEBA. Ah, minä ymmärrän — sinun mielesi...

HAGAR. Niin, minun mieleni, Abitseba... Niinkuin hopeainen lähde metsän keskellä on minun mieleni tänäpäpä...

ABITSEBA. Mutta sano minulle, Hagar! Aavistitko sinä, tiesitkö sinä mitään ... että tämän ihmeellisen piti tuleman?

HAGAR. Minä aavistin, Abitseba.

ABITSEBA. Jo Tobissa?

HAGAR. Jo Tobissa minä aavistin, että minun isäni oli kerran tekevä suuren teon. Sillä minun isäni on ihmeellinen mies!

ABITSEBA. Oi kerro minulle ... en ole minä koskaan nähnyt sinun isääsi!

(Lähtevät vesiruukut olalla majaa kohti.)

HAGAR. Katso, uljas on minun isäni! Ja tuima on hän ... melkein peljättävä toisinaan...

ABITSEBA. Täytyykö sankarin olla sellainen?

HAGAR. Tietysti, hänen joka tuhansia lyö! — Mutta on hän toisenlainenkin, Abitseba. Oi, jos näkisit hänet kun hänen otsansa loistaa ja hänen silmissään päilyy ihmeellinen säteily. — Kas, laskemme ruukut tähän...

ABITSEBA. Kerro minulle vielä isästäsi!

HAGAR. En osaa minä. Mutta sinä olet hänet itse näkevä. Sillä juuri sellaisena on hän tänään tuleva...

SARA (katsoo majan ovesta). Kas! Hyvä, hyvin hyvä! — Hilkia, missä olet, Hilkia?

HILKIA (puutarhasta). Ka, täällä!

SARA. Pian! Tule pian, Hilkia, meitä auttamaan!

ABITSEBA. Kyllä me autamme, täti.

SARA. Ei ei, olkaa te vain täällä. — Olethan, Hagar, pitänyt vuorta silmällä?

HAGAR. Ah!

(Juoksee kummulle.)

HILKIA. Niin, pitäkää te vain sitä silmällä, mikä on pääasia. Kyllä me muusta...

(Menevät majaan.)

HAGAR (Abitseballe, joka on käynyt häntä vastaan). Ei vieläkään...
Kauan viipyvät he —

ABITSEBA. He...?

HAGAR (hämmentyneenä). Mitä!!

ABITSEBA. Tuleeko muitakin kuin sinun isäsi...?

HAGAR. Ei... En minä tiedä... Tai tietysti, tietysti tulee: Gileadin soturit!

ABITSEBA. Mutta hehän tulevat vasta huomenna!

HAGAR. Niin ... tietysti huomenna... Mutta katso, *jos* tulisi ... jos sattuisi ... joku soturi ... minun isäni

kanssa — (ottaa häntä käsivarresta). Tule, menkäämme toisten luo!

ABITSEBA. Sinä siis — —

HAGAR (kääntyy takaisin). Ei ei, menkäämme lehtimajaan! Katso, minä olen niin kummallinen tänään ... niin iloinen ... niin odottava —

ABITSEBA. Sinä siis odotat jotakin...?

HAGAR. Ei ei, en minä mitään odota...

ABITSEBA. Sinä odotat, minä näen sen!

HAGAR. Tietysti minä odotan ... isää. — Istukaamme... Katso kuinka kauniita minun puuni ovat...

ABITSEBA (katselee häntä silmänräpäyksen). Hagar!

HAGAR. Mitä!

ABITSEBA. Sinulla *on* jotakin. Sinun silmäsi, Hagar!

HAGAR (hämmentyneenä). Minun silmäni...?

ABITSEBA. Katso minua silmiin, Hagar!

HAGAR (päättävästi). Miksi en katsoisi!

ABITSEBA. Sinun silmäsi värisivät! Oi, nyt minä tiedän, nyt minä tiedän!

HAGAR (kavahtaen). Mitä sinä tiedät...?

ABITSEBA. Kaikki! Sinulla *on*, sinulla *on*!

HAGAR. Ei, ei!

ABITSEBA. Sinulla *on*! Kaikki näen minä sinun silmistäsi!

(Äänettömyys.)

HAGAR (Itkunväreilevänä). Oletko sinä oikein ... oikein minun ystäväni Abitseba...?

ABITSEBA. Kuinka kysytkään!

HAGAR. Etkö sano kenellekään...?

ABITSEBA. Kuinka minä sanoisin!

HAGAR. Etkä ihmettele minua kovin...?

ABITSEBA. Oi Hagar, Hagar! —

HAGAR (lankeaa hänen kaulaansa). Minulla *on*, oi Abitseba! Minulla *on*...

ABITSEBA. Sinulla siis *on*! (Syleillen.) Hagar, Hagar, Hagar! Miksi et sitä heti sanonut?

HAGAR. Oi ... se on niin ihmeellistä!

ABITSEBA. Tietysti se on...

HAGAR. Niin outoa! Niin riemullista! Niin pelottavaa!

ABITSEBA. Tietysti, tietysti se on... Oi Hagar, Hagar! (He itkevät ja syleilevät toisiaan.) Mutta kerro minulle enemmän, Hagar, rakas Hagar!

HAGAR. Oi, en minä osaa... Katso, ei sitä voi sanoin sanoa...

ABITSEBA. Ja hän tulee?

HAGAR. Hän tulee!

ABITSEBA. Mutta kuka hän on...?

HAGAR. Oi, älä kysy!

ABITSEBA. Minulle, Hagar ... ainoastaan minulle..

HAGAR. Mutta sinä et saa kenellekään... Oi, se on *hän!*

ABITSEBA. Kuka hän...?

HAGAR. Se on *hän ... hän ... Eli* — —

ABITSEBA. — *eser!* Oi hänkö? Elieser! Elieser!

SARA (majan ovelta). Hagar, Abitseba! Missä olette? Tulkaa, katsokaa!

HAGAR. Voi! — Muista: ei kenellekään...

ABITSEBA. Ei ei!

HAGAR. Voi minun silmiäni!

SARA. Katsokaa! Eikö vuorella tule joku? Hagar!

TYTÖT (ryntäävät majan ovesta ulos). Joko hän tulee! Joko hän tulee?

HAGAR (joka on juossut kummulle). Tulee, tulee! — Voi, minun kukkani!

TYTÖT. Voi voi! — Ehdimmekö me? — Milka! Pian, Rakel! — Toinen vasu!
— Voi voi!

HILKIA (touhuissaan). No tästäpä helinät tuli...

SARA. Rauhottukaa, rauhottukaa, tyttöseni! Vaikka kolmasti ennätätte.

HAGAR. Punaisia — toisesta vasusta! Punaisia keskelle, valkoisia reunoille ... niin olen minä ajatellut...

TYTÖT. Kaunista, kaunista! — Katsokaa! — Olipa tämä keksintö, Hagar!
— Vielä tuohon! — Katsokaa tätä ihanaa polkua! — Voittajan polkua!

HAGAR. Totisesti! Ihana tämä on! Ihanampi kuin osasin ajatellakaan.

SARA. Saatpa, tyttöseni, mieleni vallan heltymään. — Kas niin, korjatkaa nyt vasut! — Sinä, Hagar, käy kummulle katsomaan joko hän on kuinka lähellä! Me rupeamme asettumaan.

ENSIM. TYTTÖ. Voi, minun sydämeni niin tykyttää!

KOLMAS TYTTÖ. Minunkin. Onpa tämä kummallista!

TOINEN TYTTÖ. Harppu! Missä harppu, Abitseba?

HILKIA. Nono, kyllä me aina...

SARA. Kas niin... Tuonne Rakel... Me olemme täällä... Tästä keskeltä lähteköön Hagar... No, me alamme olla valmiit. — Hagar! Joko hän on lähellä, Hagar?

HAGAR. Ei...

(Äänettömyys.)

SARA. Joko pian...?

HAGAR. Ei ei... Ei se ole isä...

SARA. Ei isä?! Kuka se olisi...?

HAGAR (ei vastaa. Jää hämillään paikoilleen).

ABITSEBA. Ah!

TOISET. Mitä, Abitseba...?

(Abitseba viittoilee salaperäisen näköisenä, mutta ei vastaa.)

ELIESER (ilmestyy kummulle). Hagar!!

HAGAR. Elieser, Elieser!

(Astuu ojennetuin käsin vastaan, mutta pysähtyy hämmentyneenä.)

ELIESER. *Sinä*, Hagar?

HAGAR. Sinä tulit, Elieser!

ELIESER (riemullisesti). Minä tulin! Ennen isäsi riensin minä!

(Äänettömyys. Majan luona olevat katsahtavat toisiinsa.)

HAGAR. Käy, Elieser...

ELIESER. Ah tätä kukkaista polkua!

HAGAR. Käy Elieser ... minun polkuani...

(Punehtuu äkkiä. Lyhyt äänettömyys.)

SARA (ehättäen). Astu, Elieser, kun Jeftan tytär pyytää! Olethan astunut taistelussakin päämiehesi polkua.

ELIESER (miehekkäästi). Ei, Sara täti! Ainoastaan sankarin jalkoja varten ovat nämä kukkaset.

HAGAR (luo häneen säteilevän katseen). Menkäämme, Elieser...

(Käyvät molemmin puolin kukkapolkua.)

HILKIA (käy vastaan). Ole tevetullut, Elieser! Mitä sanomia tuot meille, nuorukainen?

ELIESER. Jeftan terveiset tuon minä teille, Israelin voittokenttien terveiset!

SARA. Suloiset ovat terveisesi! Mutta missä viipty Jefta?

ELIESER. Ei viivy hän enää. Juuri vuoren takana hänet sivuutin, rientääkseni sankarin tulosta ilmottamaan.

HAGAR. Ah!

HILKIA. No kerrohan, kerrohan ystäväisemme! Ainoastaan humua olemme kuulleet teidän uljaista teoistanne.

ELIESER. Niin, uljaita tekoja ovat Israelin miehet näinä päivinä tehneet! Ja Jefta — hän on ollut kuin pitkäisen tuli ja leimaus!

HILKIA. Kas kas!

SARA. Sen arvasimme!

ELIESER. Hirvittävä oli meidän ensimmäinen ottelumme Aroerin kedolla. Kun myrskypilvi kiisivät Ammonin ratsasjoukot rinnettä alas, kuin ruton enkelit syöksyivät he meidän keskuuteemme — — —

TYTÖT. Voi voi! — Hirmuista! — Voi kauheata!

SARA. Entä sitten...?

ELIESER. Me kauhistuimme. Mutta tyynenä seisoivat Jefta. »Nyt peräytykää — kuin lyötyinä — noiden kahden kukkulan väliin!» lähtee salainen sana miehestä mieheen. Me peräydymme — riemuhuudoin ajavat meitä Ammonin miehet. Silloin tapahtuu ihme!

KUULIJAT. Mitä? - Ah!

ELIESER. Kuin pitkäisen jylinä kajahtaa Jeftan ääni. »Nyt, Israelin miehet, katkaiskaa heidän tiensä! Herra ja Jeftan miekka!» Me käännymme. »Herra ja Jeftan miekka!» — ratsut ketoon — miehet ketoon — ainoastaan pieni parvi pääsee heitä pakoon.

HILKIA (innostuksen tempaamana). Totisesti, Herra ja Jeftan miekka!

TYTÖT. Sitä uljuutta! — Israelin iskua!

ELIESER. Tuhansia iskimme! — Mutta kaatui alussa moni uljas Israelinkin mies —

KOLMAS TYTTÖ. Ah, minun veljeni?

TOISET. Minun isäni? — Minun setäni? — Mitä tiedät? — Kuule
Elieser —

ELIESER. Sinun veljesi, Rakel, palaa ensimmäisten joukossa, eikä teidänkään omistanne — —

(Kaksi juhlapukuista Mizpan miestä on saapunut sillä välin.)

ENSIM. MIZPAN MIES. Israelin rauha, ystävät!

HILKIA YNNÄ TOISET. Herra kanssanne! Jehova kanssanne!

TOINEN MIZPAN MIES. Onko Ammonin voittaja saapunut?

HILKIA. Ei vielä ... juuri parhaallansa odotamme...

ENSIM. MIZPAN MIES. Me olemme Mizpan lähettämät...

SARA. Sadankertaisesti tervetulleet, jalot vieraamme!

HILKIA. Niinkuin sanottu: juuri parhaallansa odotamme. Mutta nuorukainen tässä on seisonut Jeftan rinnalla, ja juuri meille kertonut Aroerin tuimasta taistelusta...

ENSIM. MIZPAN MIES. Terve, nuorukainen!

TOINEN MIZPAN MIES. Kerro, uljas nuorukainen, Israelin kunnian päivistä!

ELIESER. Jatkanko siis toisesta voitostamme Minnitin kukkulan juurella?
Leikiksi luulimme me tämän taistelun —

(Itäiseltä vuorelta kuuluu voimakas torventoitotus.)

ELIESER. Se on *hän!*

HILKIA. Jeftan torvi!

TYTÖT. Voi, voi!

SARA. Hagar, käy kummulle silmällä pitämään! — — Ainoastaan hän käy isäänsä vastaan...

(Selittelee hiljalleen.)

TOINEN MIZPAN MIES (polkua osottaen). Ihmeellistä...!

SARA. Tyttären rakkaus...

HAGAR. Nyt!

(Juoksee kummulta majan luo.)

(Harpunsoittajat alottavat hiljaisen soiton, senjälkeen muut tervehdyslaulun, Hagarin käydessä hiljaa isäänsä vastaan.)

Soikaa, soikaa Gileadin vuoret!
Jeftan kunniata soikaa,
Israelin ilovirttä soikaa!
Minun sieluni väkeviä tallaa!

(Hagar on saapunut tamariskin luo, jossa odottaa —
vetäytyy Jeftan lähetessä puun rungon suojaan.)

JEFTA (ilmestyy kummulle). Terve, rauhan laakso!

HAGAR (juoksee ojennetuin käsin häntä vastaan). Ole tervehditty — isä — sankari!

JEFTA (peräytyy kauhistuneena).

HAGAR. Isä...?!

JEFTA (rupeaa ankarasti vapisemaan). Oi Herra!

HAGAR. Mitä, isä...?

JEFTA (repäisee vaippansa kahtia).

(Majan luona odottavat rientävät hämmästyneinä kummulle.)

HAGAR (lähenee). Isä, isä!

JEFTA (peräytyy torjuen taapäin).

SARA. Jefta...?

HILKIA. Mitä tämä...?

JEFTA. Herra tehkööön minut mykäksi!

ENSIM. MIZPAN MIES. Puhu, Jefta!

SARA. Mitä on tapahtunut...?

JEFTA. Hirmuista! — (Synkkänä taivasta kohti huutaen). Olenko minä äpärä sinunkin edessäsi, Herra?! (Silmänräpäyksen äänettömyys.) En!

(Tempaa miekan huotrastaan ja kääntää sen kärjen itseään kohti.)

TYTÖT. Voi!

HAGAR. Isä!

HILKIA. Jefta!

(Miehet tarttuvat hänen käsivarteensa ja ehkäisevät.)

SARA. Oi Israelin Jumala!

JEFTA (heittää raivona miekkansa maahan). Kolmasti panin minä sieluni miekan terälle Jairin sodassa, ja Gileadin miehet ajoivat minut kuin koiran isäni kodista! Kymmenesti panin minä sieluni miekan terälle Ammonin sodassa, ja *sinä* ajat minun sieluni kadotukseen! Herra, onko minulle tapahtunut oikeus?

SARA. Jefta, Jefta!

JEFTA. — Yhden ainoan lapsen annoit sinä minulle, senkin sinä vaadit takaisin! Onko minulle tapahtunut oikeus, Herra?

HAGAR. Isä! Rakas isä!

HILKIA. Sano tämä hirmuinen!

(Äänettömyys.)

JEFTA (rauenneena). Oi lapseni! — Kuulkaa minun onnettomuuttani, Israelin miehet ja naiset! — Näin lupasin minä Aroerin kedolla, suuressa ahdistuksessa. Herra, jos sinä tänä päivänä annat Ammonin ratsasväen minun käsiini, niin sen, joka ensiksi tulee minua vastaan, kun minä palaan voittajana kotiin, sen uhraan minä sinulle, Herra!

SARA. Oo!!

HILKIA. Jefta!

HAGAR. Ah!

(Horjahtaa taintuneena Saran syliin.)

ENSIM. MIZPAN MIES. Suuri Israelin Jumala!

(Äänettömyys.)

HILKIA. Mutta kuinka sinä saatoit, Jefta...?

TOINEN MIZPAN MIES. Hirmuista!

TYTÖT (itkien). Oi, Hagar, Hagar!

SARA (Hagaria virvotellen). Olisihan sinun pitänyt arvata, kuka sinua vastaan oli ensiksi tuleva!

JEFTA (ankaran liikituksen tärisyttämänä). Niinkuin heinää kaatui joukkomme jalointa miestä —

Israelin elämän ja kuoleman näin minä häilyvän miekan tutkaimella —

HILKIA. Mutta kuitenkin...

ENSIM. MIZPAN MIES. Olisit luvannut kaikki Israelin laumat!

HAGAR (joka on toipunut, lämpimästi). Oi, nyt minä ymmärrän, isä!
Jalosti olet sinä luvannut Israelin puolesta...

ELIESER (astuu kuohuvana Jeftan eteen). Mitä olet tehnyt, päämies?

HAGAR. Elieser, Elieser!

ABITSEBA. Ah!

(Äänettömyys).

JEFTA. Katsokaa minun onnettomuuteni suuruutta! Tässä seisoo minun ainoa lapseni, tuossa hänen sydämensä rakastettu —

HAGAR. Oi!

(Peittää kasvonsa käsillään.)

JEFTA. Kaikki on hajonnut kuin savu ilmaan!

SARA. Voi onnettomuuden päivää!

TOINEN MIZPAN MIES. Voi kohtalon kovuutta!

(Äänettömyys.)

JEFTA. Lapseni! Ei ole minulla teille ainoata lohdutuksen sanaa...
Sallikaa minun kurjan käydä majaan...

(Lähtee murtuneena.)

HAGAR (syleillen). Oi isä, rakkain isä! — Ah, miksi olet kuin vieras minulle...?

JEFTA (kyyneleitä pyyhkien). Lapseni, lapseni...

(Lähtevät eteenpäin. Tytöt itkevät ääneen käydessään.)

HAGAR. Oi, älkää itkekö, älkää valittako, vaan lohduttakaa minun isääni surussansa. — Isä, katso isä

(Menevät hiljaa puhellen sisään. Ainoastaan Elieser jää ulos,
seisoen synkkänä syrjässä. — Pitkä äänettömyys.)

(Hilkia ja Mizpan miehet tulevat majasta.)

ENSIM. MIZPAN MIES. Ei huoli hän meidän lohdutuksestamme...

HILKIA. Ei. Vaan onpa tämä myös hirmuinen kysymys...

TOINEN MIZPAN MIES. Yli ymmärryksen käypä!

HILKIA. Varsinkin kun ajattelemme hänen elämänsä juoksua. Ajatelkaa ystävät, että tämä oli ensimmäinen päivä Jeftan elämässä, jolloin ilon aurinko vihdoin alkoi hänelle sarastaa. — Oo Jefta, Jefta!

(Kaksi vaimoa tulee kiireisesti itäistä polkua.)

ENSIM. VAIMO. Jumalan rauha, ystävät ja sukulaiset! — Sieltä tulee hirmuinen myrskypilvi meidän jälessämme!

HILKIA. Täällä on jo myrsky kaikki musertanut.

VAIMOT. Mitä...?

HILKIA. Kuulkaa siis, rakkaat sukulaiset — —

(Kertoo heille hiljaisesti.)

ENGIM. MIZPAN MIES (käy toverinsa kanssa syrjään). Eikö löydy mitään keinoa tätä onnettomuutta torjuaksemme?

TOINEN MIZPAN MIES. Juuri samaa tässä aattelen.

ENSIM. MIZPAN MIES. Ei löydy, ei löydy. — Herralle annettu lupaus on rikkomaton.

(Äänettömyys.)

TOINEN MIZPAN MIES (äkkiä). Mutta kuule! Jos Herran mies, ylimäinen pappi, voisi hänet vapauttaa lupauksestaan — kysyisi Herralta itseltään —

ENSIM. MIZPAN MIES. Oo, veljeni — —

ENSIM. VAIMO. Herra varjelkoon meitä!

TOINEN VAIMO. Mykkänä seisoo ihminen tämän edessä!

ENSIM. VAIMO. Kuinka voivat elämän polut olla tämänkaltaiset?

HILKIA. Sanokaas! Jos olisi Jefta jotain rikkonut, mutta juuri Israelin pelasti.

TOINEN VAIMO. Entäs neitonen! Juuri kuin kukkanen puhkeamaisillaan —

ENSIM. MIZPAN MIES. Kuulkaas nyt, ystävät. Täällä on joku pelastuksen mahdollisuus...

TOISET. Mitä...?

TOINEN MIZPAN MIES. Katsokaa — jos lähtisi Jefta Mizpaan — jos menisi ylimäinen pappi kaikkein pyhimpään — jos kysyisi Herralta tahtooko hän tätä —

TOINEN VAIMO. Oo!

ENSIM. VAIMO. Pelastus, pelastus! Ei voi Herra tätä vaatia, kolmen ihmisen elämää!

HILKIA. Mutta suostuuko Jefta itse? Minä suuresti epäilen...

ENSIM. VAIMO. Hänen *täytyy* suostua! Mennään me puhumaan hänen kanssansa — — (Menevät kiireesti majaa kohti.) Kas! Käykää te edellä, me puhumme nuorukaiselle pari sanaa...

TOINEN VAIMO. Oikein, Egla! —

(Käyvät nuorukaisen luo.)

ENSIM. VAIMO. Israelin Jumala sinua siunatkoon, nuorukainen! — Me tiedämme kaikki. Mutta älä seiso enää noin surullisena, kun pelastuksen avain on löydetty!

ELIESER (raskaasti). Turha toivo. Ei taivu Jefta.

ENSIM. VAIMO. Kyllä me hänet taivutamme! Ja ellei hän meistä huoli, niin on koko Israel tuleva häntä taivuttamaan. — Tule, Ahinoam!

(Lähtevät.)

ELIESER. Ei taivuta Jeftaa kukaan!

(Kääntyy synkkänä syrjään.)

ENSIM. VAIMO (pysähtyy, kääntyen äkkiä takaisin). Niinkö sanot, että Jefta ei taipuisi? (Kiihkeästi.) Jos niin käy — minä sanon: jos niin käy, niin eipä muuta, väkevä nuorukainen, kuin tyttösi aasin selkään ja rajan yli toisiin sukukuntiin! Uhratkoon Jefta ja Gilead sitten niin paljon kuin heitä haluttaa!

ELIESER. Mitä sanotkaan, vaimo...?

TOINEN VAIMO. Suuri jumala! Neuvothan nuorukaista syntiin!

ENSIM. VAIMO. Syntiin!

TOINEN VAIMO. Herralle annettu lupaus...?

ENSIM. VAIMO. Nuorukainen ei ole mitään luvannut, eikä neitonen myöskään!

ELIESER (riemuisesti). Ei! — Selvä on!

TOINEN VAIMO. Ei ei, Elieser! Jos rakastat Herraa Israelin jumalaa ja odotat hänen siunaustansa —

ENSIM. VAIMO. — Tyhjää! Minä rakastan Herraa isäimme jumalaa niinkuin kukaan Israelissa, mutta minä olen myöskin ollut nuori, ja minä en teeskentele! Minä sanon: ei mikään voima olisi minua silloin luovuttanut rakastetustani!

TOINEN VAIMO (tarttuu lempeästi Elieserin käsivarteen). Ei niin, jalo nuorukainen! *Ei se* rakkaus ole suurinta, vaan se joka hiljaa sydämessä palaa. Siksi minä rukoilen sinua: ellei asiata voi muuttaa, niin anna rakastettusi käydä sitä ylevää tietä, jonka Israelin pelastus on hänelle määrännyt.

ENSIM. VAIMO (menee). Jefta tämän ratkaisee — ja ellei — niin — sinä tiedät, Elieser!

ELIESER. Minä tiedän!

TOINEN VAIMO. Ei niin, ei niin, Elieser...

(Menevät majaan. Elieser käy kiihkeästi mieltien lehtimajaa kohti.
Pitkä äänettömyys.)

(Hagar tulee toisten tyttöjen kera majasta.)

KOLMAS TYTTÖ. Voi, Hagar!

TOINEN TYTTÖ. Kun hän edes sanoisi jotain!

HAGAR. Kyllä hän vielä sanoo, ja jalosti sanoo minun isäni.

NELJÄS TYTTÖ. Tämmöistä ei saisi tapahtua!

ENSIM. TYTTÖ. Ei. Kun kerran rakastaa...

KOLMAS TYTTÖ. Mitä me teemme?

NELJÄS TYTTÖ. Niin, mitä me teemme...?

HAGAR (katsahtaa levottomasti Elieseriin). Menkää, ystävät — lohduttamaan minun isääni...

TYTÖT. Ah!

(Menevät.)

HAGAR (rientää Elieserin luo). Oi Elieser, Elieser! (Ojentaa hänelle kätensä.) Elieser!

ELIESER (tarttuu liikutettuna hänen käsiinsä). Hagar!

(Äänettömyys.)

HAGAR (purskahtaa itkuun). Näinkö meidän kävi, Elieser...?

ELIESER. Ei vielä, Hagar! (Kiihkeästi.) Mitä on isäsi päättänyt...?

HAGAR. Ei ole hän vielä lausunut ainoata sanaa...

ELIESER (yhä kiihkeämmin). Hän ei siis lähde Mizpaan...?

HAGAR. Oi ymmärrä, Elieser, minun isäni ahdistus! Kuinka voisi hän astua Jehovan eteen ja sanoa: Herra, sinä kyllä kuulit minun rukoukseni, mutta minä en tahdokaan täyttää lupaustani. Niin kurja ei minun isäni voi koskaan olla!

ELIESER. Ei. Sen olen tietänyt ensi hetkestä.

HAGAR. Ja kuitenkin: kuinka sydämestäni rukoilen että tapahtuisi jotain, että joku ihme meidät pelastaisi...

ELIESER. Se ihme tapahtuu! Sinun toivosi —

HAGAR. Mitä, Elieser...?

ELIESER (Vetää hänet puiden suojaan, puhuen hiljaa kiihkeästi — —).
Sinun toivosi täyttyy, Hagar! — Kuule!

HAGAR (huudahtaen). *Herralle* annettua lupausta...?!

ELIESER. Me emme ole mitään luvanneet!

HAGAR. Mutta minun *isäni*...?

ELIESER. On sydämestänsä iloitseva, että me vapautamme hänet tästä julmasta lupauksesta!

HAGAR. Ei ei, Elieser. Et tunne sinä minun isääni!

ELIESER. Minä tunnen: sinun isäsi tekisi samoin!

HAGAR. Minun isäni...?!

ELIESER. Sinun isäsi on *mennytt* vieraalte maalle, rohkeasti ja pelkäämättä!

HAGAR (hämmentyneenä). Tosi. — (Äänettömyys.) Ei ei! Ei se ollut samaa.
— (Raukeaa puun runkoa vastaan.) Ah, kaikki voima on minusta paennut...
Istukaamme, Elieser!

(Vaipuu ruohopenkille lehtimajan viereen.)

ELIESER. Sinä olet kalpea, Hagar...?

HAGAR. Minäkö...? Oi, ei se mitään. — Katso, Elieser ... minä en ymmärrä tätä... Mitä sanoisi Gilead, mitä sanoisi Israel? — — Ja mitä sanoisi Herra, Israelin peljättävä Jumala — oletko sitä ajatellut?

ELIESER. En! En tahdo mitään ajatella, paitsi meidän rakkauttamme!

HAGAR. Mutta rakkaus ilman Jehovan armoa...? — Ah taivasko se noin mustan varjon —

ELIESER (tarttuu hänen käteensä). Niinkö olet hento, urhean Jeftan tytär? — Ai, Hagar! Taivas yrittystämme suosii ja kiirehtii yön tuloa.

HAGAR (peittää kasvonsa). Ei ei. Minä pelkään ... minä pelkään, Elieser!
— Katso, yhä pimenee —

ELIESER (tarttuu hänen molempiin käsiinsä). Sen parempi! Kun minä kohotan sinut muulini selkään, et pelkää sinä enää!

HAGAR. Ei ei... En uskalla minä, Elieser...

ELIESER (epäluuloisesti). Etkö luota minuun?

HAGAR. Oi luotan, luotan! Mutta katso — ah, en osaa minä selittää...
Katso, jos särkyisi se ... se mikä on ollut kaunista ja suloista —

ELIESER. En ymmärrä minä...?

HAGAR (väristen). Oi, en osaa minä sanoa ... minä ainoastaan tunnen, niinkuin — — Katso, Elieser ... niinkuin jotain minussa ... kuuluisi ... jo Herralle...

ELIESER (kiivaasti). Ei koskaan! (Tarttuu hänen käsiinsä.) Minulle, ainoastaan minulle kuulut sinä, Jeftan tytär!

HAGAR. Sinun kätesi on kuuma, Elieser...

ELIESER (tempaa hänet tulisesti ylös). Minun käteni on kuuma, minun sydämeni on kuuma! Tätä päivää minä —

HAGAR. Ei niin, Elieser!

ELIESER (yhä intohimoisemmin). Tätä päivää minä olen odottanut! Tämän päivän tähden minä olen syöksynyt keihäitten kitaan! Tänä päivänä minä sinut tahdon sieluinesi ruumiinesi!

HAGAR. Kuule —

ELIESER (painaa hänet lujasti rintaansa vasten). En kuule! En näe! Sinä olet minun! Et Jehovan! Et Israelin — Hagar, katso minua silmiin!

HAGAR. Minä pelkään, Elieser!

ELIESER. Sano, rakastan! Sen sanan minä tahdon tänä hetkenä sinun huuliltasi kuulla!

HAGAR (kohottaa nopeasti kätensä hänen kaulalleen). Niin — rakastan — rakastan — rakastan...

(Peräytyy äkkiä) Oi kuule, Elieser!

ELIESER. Rakastan, rakastan! En kuule minä muuta! (Sulkee hänet syliinsä.) Hagar! kohota kasvosi minun puoleeni!

HAGAR (hämmentyneenä). Mitä...?

ELIESER (lähentää hänen päätänsä). Hagar!!

HAGAR. Mitä, Elieser...?

ELIESER. Rakastan, rakastan!

(Aikoo suudella häntä, mutta Hagar painaa päänsä alas ja purskahtaa itkuun. — Elieser seisoo masentuneena. — Pitkä äänettömyys.)

ELIESER (järkyttynä). Älä peitä kasvojasi, Hagar!

HAGAR (itkee yhä liikutuksesta väristen).

ELIESER. Miksi tämä kylmyys, Hagar...?

HAGAR (itkee yhä).

ELIESER (kiihtyen). Miksi tämä häväistys?

HAGAR. Elieser!

ELIESER. Sinä et rakasta minua, Hagar!

HAGAR (ojentaa kätensä). Oi Elieser, Elieser!

ELIESER. Sinä siis suostut...? Ah!

(Tarttuu kiihkeästi hänen käsiinsä.)

HAGAR. Ei niin, Elieser... Sinä väärin ymmärrät...

ELIESER (kuohahtaen). En ymmärrä minä väärin! Jehova taikka minä! Ratkaise!

HAGAR. Elieser, Elieser!

ELIESER. Seuraatko minua, vai et?

HAGAR. Oi rakkain Elieser... Kuinka minä voin ... minun isäni tähden... Israelin tähden...?

ELIESER (kiihtyen). Oikein! Sinun isäsi ja Israel ennemmin kuin minä...?

HAGAR. Ei ei ... ei niin...

ELIESER (yhä enemmän kiihtyen). Sinun isäsi, joka teki tyhmän lupauksen!

HAGAR. Elieser!

ELIESER. Sinä hänen heikko tyttärensä, jonka rakkaus on ollut ainoastaan sanoja!

HAGAR. Elieser!

ELIESER. Viimeinen sana: seuraatko vai et?

(Äänettömyys.)

HAGAR (ankarasti liikutettuna). Minä — en — voi —. Mutta ymmärrä, Elieser —

ELIESER (menee kuohuvana pois vasemmalta polkua). Kurja! Raukka! Ei ole minun silmäni näkevä sinua tämän perästä!

HAGAR (seisoo pitkän hetken syvässä mielenliikutuksessa. Lähtee sitten juoksemaan Elieserin jälkeen, mutta pysähtyy majan luona ojentaen epätoivoisena kätensä hänen jälkeensä). Elieser... Elieser...?

(Hänen kätensä vaipuvat ja hän käy kuin unissaan kentän poikki lehtimajan luo. Seisoo niin hetken haikeasti itkien, lankeaa sitten polvilleen ruohopenkille. Äännettömyys.)

TOINEN VAIMO (tulee majasta). Oikeassa oli Hilkia...

ENSIM. VAIMO. Niin niin, kyllä minä Jeftan tunnen. — No, Elieser on hoitava asiansa. — Mutta missä hän...? — Kas... Hagar! (Riemuisesti) Oo, onko nuorukainen siis jo —

TOINEN VAIMO. Mutta eikö hän rukoile...? — (Lähenee.) Hagar!

HAGAR (ei vastaa).

ENSIM. VAIMO. Mitä on tapahtunut, Hagar?

HAGAR. Onnettomuus...

ENSIM. VAIMO. Mitä...?

TOINEN VAIMO. Rakas Hagar?

HAGAR. Kaikki, mikä on ollut kaunista minun elämässäni, on särkynyt...

ENSIM. VAIMO. Eikö Elieser olekaan...?

HAGAR. Ei.

TOINEN VAIMO. Sinä siis et ole suostunut...?

HAGAR. En...

ENSIM. VAIMO. Mitä oletkaan tehnyt!

HAGAR. Oi, älkää soimatko minua onnettomuuteni hetkenä!

TOINEN VAIMO. En suinkaan, päinvastoin sinua ylistän!

ENSIM. VAIMO. Missä on nuorukainen...?

HAGAR. Hän on mennyt...

ENSIM. VAIMO. Tyhmyri! Kelpaa nyt käydä uhriteuraaksi —

TOINEN VAIMO (kiivaasti). Vaikene!

HAGAR. Älkää kiistelkö, älkää kiistelkö, rakkaat sukulaiset! (Ristii kätensä.) Oi, sallikaa minun rukoilla ... lievitystä minun tuskilleni...

TOINEN VAIMO. Oikein, lapsukaiseni!

HAGAR. Häneltä ... kaikkinäkevältä ... jolle minun elämäni kuuluu... (Lyhyt äännettömyys. Rauhottuneempana.) Ah, minä tunnen, minä tunnen että minä käyn oikeata tietä —

ENSIM. VAIMO (pistävästi). Miksi kuitenkin kyyneleet vierivät poskillesi?

HAGAR. Oi, enkö itkisi, kun hän läksi vihoissansa ... kun särkyi meidän ihana ystävyyskämme...

TOINEN VAIMO. Älä sitäkään itke, Hagar! Jos hänen rakkautensa oli oikea, niin totisesti hän vielä katuu. Ellei niin tapahdu, ei ollut hän, tyttöseni, sinun ystävyttäsi ansainnut...

HAGAR (tyyntyen). Niin, ah niin se on! — Nyt ymmärrän ja rauha palajaa sieluuni...

TOINEN VAIMO. Niin se on... (Laskee kätensä hänen olkapäälleen.) Katso, Hagar! Minäkin rakastin ... nuorukaista jota en voinut saada —

HAGAR (kohoaa). Sinä...?!

TOINEN VAIMO. Minä, tyttöseni. — Ei ole hän koskaan minua kädestä ottanut, ei koskaan sanoin sydäntänsä ilmaissut. Ja kuitenkin vielä nytkin minun sieluni syttyy, ja minun nuoruuteni sanaton rakkaus on vielä viimeisessä henkäyksessä väikkyvä minun huulillani.

HAGAR (kirkastuen). Silloin ei kuolemakaan...! (Äännettömyys.) Kun ainoastaan Elieser...

(Jefta ja muut tulevat majasta.)

HAGAR. Ah!

JEFTA. Hagar — lapseni!

HAGAR (rientää vastaan). Isäni!

JEFTA. Kuule minua, lapseni! Ja kuulkaa minua te Israelin miehet ja naiset! — Olette tänäpäpä nähneet sankarin horjuvan kuin lapsen —

ENSIM. MIZPAN MIES. Älä puhu syntiä, Jefta!

JEFTA. Vaikea on minun koettelemukseni ollut. Näin kapinoitsin minä sydämessäni: halvan paimenenkin suku jatkuu, pitääkö Jeftan nimen hävitä Israelin sukuperinnöstä iankaikkisesti? Ei Jehova, tahdon elää jälkeläisissäni!

ENSIM. VAIMO. Oikein, Jefta! Sinä ennen muita olet oikeutettu elämään!

TOINEN MIZPAN MIES. Oikein sanottu!

JEFTA. Niin ajattelin minä. Mutta nyt on minun päätökseni valmis, vahva ja selkeä kuin sotamiehen päätös!

MUUT (jännittyneinä). Ah! — Kuulkaa! — Oo, Jefta!

(Kokoontuvat hänen ympärilleen.)

JEFTA (syvästi liikuttuna). Kuule siis minun tyttäreni —

HAGAR (rientää hänen syliinsä). Oi isä, isä — salli minun riistää sana sinun huuliltasi! (intomieisesti.) Kuule isä, kuulkaa ystävät, mitä minä olen sydämessäni päättänyt... En pyydä minä muuta kuin saada itse käydä uhrialttarille ja vapaasti täyttää sen, mitä Israel on Herralle kaikkivaltiaalle velkaa!

SARA. Hagar...!

JEFTA. Mitä sanotkaan, lapseni...?

MUUT. Oo! — Hagar, Hagar!

HAGAR. Vapaasti ja riemullisella sydämellä olen minä päätökseni tehnyt. (Polvistuu.) Siunatkaa minua!

JEFTA (kohottaa hänet ylös ja syleilee itkien). Lapseni ... lapseni...

ENSIM. MIZPAN MIES. Vieläkin sanon: käy Mizpaan, Jefta!

ENSIM. VAIMO. Niin, käy Jefta!

HAGAR (yhä intomielisemmin). Oi, miksi kiusaatte, ystävät, minun isääni! Iloisella mielellä ovat tuhannet käyneet Israelin tähden kuolemaan. Miksi ette soisi minulle tätä riemullista osaa?

JEFTA (siunaten). Ole siunattu, lapseni, ettäs ymmärsit Israelin onnen perustuksen. (Syvä äänettömyys.) — Totta, niin kaadun minä tänäpäpä kanto, josta ei vesaa nouse —

MUUT. Oo Jefta! — Ylen ankaraa on tämä!

JEFTA. — Mutta minun sieluni iloitsee, että minä kuitenkin sain kerran iskeä Israelin puolesta, ja että minun tyttäreni nimi on elävä heidän huulillansa! — Israel ylinnä!

HILKIA (kyynelsilmin). Israel ylinnä, Jefta! Ei sammu sinun sukusi, eikä sammu minun, niin kauan kuin tämä sana pysyy Israelissa pyhänä. — Israel ylinnä!

MUUT. Israel ylinnä! Israel ylinnä!

(Elieser on tullut toisten huomaamatta.)

HAGAR. Elieser...?!

ELIESER (lähenee). Kurjasti tein minä —

HAGAR. Oi, isä! Hän oli ... katso isä ... hetken murhettansa lauhduttamassa...

ELIESER. Älä lievitä minun tekoani, Hagar! — Kuule siis Jefta, ja kuulkaa te muut —

HAGAR. Ei ei, ystävät, hän hourii surussansa! (Tarttuu ehkäisten Elieserin käsivarteen. Hiljaisesti.) Elieser! Vapaaehtoisesti olen minä päättänyt käydä uhrialttarille Israelin pelastuksen tähden, ja meidän sydämemme ovat löytäneet levon. Jos sinun sydämesi, Elieser, voi yhtyä meihin, niin älä kerro enempää, vaan kiitä Jehovan armoa!

ELIESER (katselee häntä hetken syvästi liikutettuna). Voitko siis, Hagar, antaa minulle kaikki anteeksi?

HAGAR. Ah!

(Ojentaa kätensä, mutta vaipuu voimattomana Saran olkapäätä vasten.)

ELIESER. Hagar...?

TYTÖT. Hagar, Hagar!

HAGAR. Oi! Ilosta raukesi minun sydämeni. (Ojentaa molemmat kätensä.) Elieser, Elieser!

ELIESER. Hagar! Nyt minäkin tunnen sen rakkauden, joka silloin kimalsi sinun kyyneltesi läpi!

HAGAR. Ah, Elieser... Elieser (Päästää hänen kätensä.) Oi, että kaiken piti näin päättyä!

SARA (kuiskaten). Katsokaa, mikä valaistus hänen kasvoillansa!

HAGAR. Keveällä sydämellä annan minä nyt kaikki: iloisen kevääni — kesän vilpoiset illat — vuorten tuulet — kukkien tuoksun — kaikki, kaikki. Ihanaksi jää minulle tämä laakso — ihaniksi iltaruskon kultaamat kylät vuorten rinteillä — ihaniksi Israelin sankarit ja nuorukaiset — ihanaksi rakkaus, jonka riemua ja tuskaa jo povessani tunsin... — (Vaikenee liikutettuna.) Isä, armas isäni! Yksi pyyntö minulla kuitenkin olisi...

JEFTA. Sano, tyttäreni!

HAGAR. Salli, rakas isä, minun elää vielä kaksi viikkoa — kaksi viikkoa itkeäkseeni minun nuoruuttani tuttavieni tyttöjen kanssa...

TYTÖT (itkien). Oi Hagar, Hagar!

(Äänettömyys.)

SARA. Tätä älä häneltä suinkaan kiellä, Jefta!

JEFTA (liikutuksen valtaamana). Mikä olen minä lupajaksi ... minä joka tuskin enää rohkenen sinun käteesi tarttua! — Mutta, ystävät, Herran Israelin jumalan nimessä se varmaan on hänelle suotu.

MUUT. Varmaan! Totisesti! Totisesti!

HAGAR. Kiitoksia ystävät! — Vuorelle, vuorelle! — Ah! Tästä hetkestä eroavat meidän tiemme... Hyvästi... (Ojentaa kätensä, mutta kukaan ei liikahta.) Antakaa minulle hyvästi, ystävät!

(Rientää hyvästelemään. Kaikki itkevät.)

SARA (syleilee pitkään). Hagar... Hagar...

HAGAR. Nyt minun ystäväni, tytöt! Tulkaa minun kanssani ... itkemään minun kanssani... Tulkaa joka päivä minun kanssani...

ELIESER. Jok'ainoa päivä olen minä majani ikkunasta sinut vielä näkevä — kuin valkean enkelin astuvan vuoren rinnettä ylös!

HAGAR. Ah niin... Hyvästi Elieser! — Hyvästi kaikki! — Tulkaa, minun ystäväni!

(Abitseba on hakenut harppunsa. Hagar käy edellä, muut itkien jälessä, Abitseban hiljaa soittaessa.)

HAGAR (pysähtyy). Mikä ihana ilta! Mikä hohto vuoren kukkulalla! — Oi, ihana on tämä tie, ihana tämä itku! Niin itken nuoruuttani kuin suvi-ilta kastepisaroina, niin nousen Herran eteen kuin kaste aamun aurinkoon!

(Kohoavat vuorelle muiden katsellessa liikutuksen valtaamina.)

HILKIA. Niin neitsyys astuu...

JEFTA. Niin neitsyys astuu...

MUUT. Niin neitsyys astuu...

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK JEFTAN TYTÄR: YKSINÄYTÖKSINEN RUNOELMA

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

**Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™
electronic works**

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do

copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation’s EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state’s laws.

The Foundation’s business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation’s website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.